

AD CANDIDVM LECTO-
rem Xystus Betulcius.

IDEO quosdam non leuis
 autoritatis uiros, qui uidetur,
 quicquid de Sibyllis memora-
 tur, ceu fabulam ex uetustate
 petitam iudicare: necdum il-
 lis satis fieri uel à Castalione, uiro doctissimo,
 atq; de re literaria, maximè pia, optimè meri-
 to, qui euidentibus probationib. edocuit, uerè
 hæc esse & germana Sibyllina: neq; mouen-
 tur tot doctissimorum utriusq; linguæ theo-
 logorum consensu, quib. post Apostolorum
 tempora acerrimū aduersum obstinatas gen-
 tes certamen fuit: quibus, suo ipsos gladio
 iugulantes, ut Orphica, ita Sibyllina obijciūt:
 ex quorum monumentis nos, collatione
 cum nostris fragmentis facta, annotatiuncu-
 las nostras consuimus. Quorum potissimi ex
 Græcis sunt, Theophilus, Clemens, atq; ipse
 adeò Eusebius: ex Latinis Lactantius noster,
 & cui maxima fides passim habetur, Augusti-
 nus. Non ignorant illi admiratores, historiam
 de libris illis uel nouem, uel tribus (uariant e-
 nim scriptores) quos anus Tarquinio uendi-
 derat: non ignorant horum curam duumui-
 ris mandatam, & ad Syllæ usq; tempora, qui-
 bus incendio absumpti fuerunt, nunc à decē-
 uiris, nunc à quindecimuiris sacrorum (quos

opinor, ob id ipsum *Σιβυλλιστὰς* Plutar. in Mario nominasse uidetur) fuisse curatos. Non ignorant, ad eos tanquam ad certum oraculū Romanos ueteres in reb. dubijs accessisse. Hinc, opinor, arbitrantur, ex illo Syllano incendio eos ita fuisse oblitos, ut ne iota quidem amplius superfit. Sed non cogitant homines illi, Romanorum Sibyllinos latinè scriptos fuisse, cū hi nostri Græci sint: ignorantes fortassis, postea Gabinium, M. Octacilium, & L. Valerium, ex consulto senatus Erythras profectos, mille uersus Erythrææ summa cura cōquisitos, in sacrario collocasse. Ignorantes fortassis etiam, quòd Augustus incenso tempore belli Socialis Capitolio, sacerdotibus negocium dederit, ut per omnem Samum, Ilium, Erythras, Africam, Siciliam, & Italiam, cōquirerent omnia Sibyllæ carmina: & quantum fieri posset, uera discerni & interpretari iussit. Certum est, Ciceronem (ex 2. de Diuinatione) Sibyllina uidisse, atq; adeò ipsam Acrostichidem: siue in Asia uiderit, siue domi, nil refert. Quid igitur prohibet, quin illa ipsa sepius descripta, tandem ad posteros sint trāsmissa: nec dubito, quin Orphica quoq; alicubi lateant: si quis modò sit, qui illa lectori philologo communice: cuiusmodi multa etiā apud Clementem, Eusebium, & alios inserta leguntur. Nec mihi fraudi esse uolo, ista euulgasse: non hoc crede est cornicum oculos configere. Nec ue-
reor,

reor, nostros homines tam ingratos, ut ab ijs
idem expectem supplicium, quo Tarquinius
tyrannus M. Aquilium (sic enim legendum
censeo) miserè affecit: quem culeo insutū ceu
parricidam in mare proiecit, quòd Petronio
cuidam describendos dedisset. Imò ego
spero grates à mortalibus non exiguas, &
nunquam intermōrituras: qui Oporino, so-
lertissimo bonorū librorum uindici, in usum
rei literariæ describendos communicauit. Va-
le, Augusta: mense Ianuarij, Anno 1551.

IOANNI OPORINO SVO

Xystus Betuleius S.

INter cæteros illos Græcos codices, Opori
ne charissime, quos magnificus noster fe-
natus nuper Venetijs emi curauerat, non ali-
us mihi meisq; studijs commodior in præsen-
ti erat, quàm Sibyllinus hic: eo quòd Lactan-
tio, quem iuuentuti nostræ in schola tum e-
narrabam, mirificè inseruire uidebatur. Nec
fefellit me opinio. nam Sibyllina testimonia,
quæ iste autor plurima citat, exceptis pauculis,
inueni omnia, mirabiliter multis in locis à scri-
pto Sibyllino codice uariantia: sed emenda-
tiora & expeditiora plerumq; nonnunquam
tamē impedita quoq; magis. Sed Deus bone,
quanta lux alterutri ex alterutrius collatione
affulget? Fidelissimè siquidem mutuas tradūt
operas. Inuenimus etiam Acrosticha illa, quæ

ex Eusebio haectenus seorsim ab Aldo excusa, apud Augustinum olim translata circumferebantur. Sed quia nunc Eusebiana historia integra superioribus annis Parisijs regia litera in lucem edita, & à Musculo cōpatre nostro nuper latinitate donata est, integram adijcere uisum est: quanquam interpres in Acrostichide, Gyraldi quàm sua uersione uti maluit. Explicat autem Eusebius obiter quartam Virgilij Eglogam, sæpe à multis de Christo expositam, quam etiam Græcè pius pater reddidit. Eam, inquam, rem totam adijciendam censui, quæ Sibyllis nostris ut lucem multam adfert, sic mirificè cum hoc argumento congruit. Inuenimus item casu uersiculum à Sozomeno in Tripartita de cruce Domini citatum: quem in eadem quoq; Lutetiana editione inuenimus. Quid de Theophilo dicam, qui ducentis propè annis Lactantium superat: Hic operi Sibyllino ἀνεφέλω, iam postremò tantum non integrum caput reddidit: cæterùm uulnera non Sibyllina modò, sed etiam Lactantiana curauit. Ex quibus plurima fides huic Sibyllino uolumini acquiritur. Adde quòd exemplum scriptum nuspiam indicabat, cuius nam Sibyllæ quicq; uersus essent: quod licet circumspèctus lector facilè subolfaciet, ex Lactantiana tamen collatione quilibet, si non in omnibus, in plerisq; certè intelligere poterit. Quare uisus sum mihi non paruam à pijs lectoribus imiturus

initurus gratiam, si collationem, quam priuatim, propter Lactantianam enarrationē primū feceram, tum etiam ex alijs quos dixi, quæq; suis annotaram locis, & Sibyllinæ quoq; editioni annecterem: suū interim cuiq; iudicium relinquens. Neq; tibi, cuius iudicio plurimum tribuo, hoc nostrū consilium improbari arbitror. Ne autem margines, quæ has annotatiunculas nostras minimè capere uidentur, obliniremus, pauculas aliquot pagellas addere uoluimus, & in marginibus Sibyllinis numerorum characteres ponere, qui uelut indices, quæ uel ex Lactantio uel ex alijs quos memorauimus, Sibyllinis respondent, indicarent. Admiscuimus his, quæ ex Antimachi, quam mihi communicaras, collatione lacunas suppleuerunt: librariorum errores, quos emendauit, omittentes: non ignorantes, te pro tua solertia, mendas è medio sublaturū. Inseruimus itē inter annotatiunculas, quæ in scripto codice passim fuerant in margine adiecta. Hæc omnia pro tua industria, mi Oporine, ita dispones, ut lectoribus grata fore intellexeris.

Vale.

ANNO.